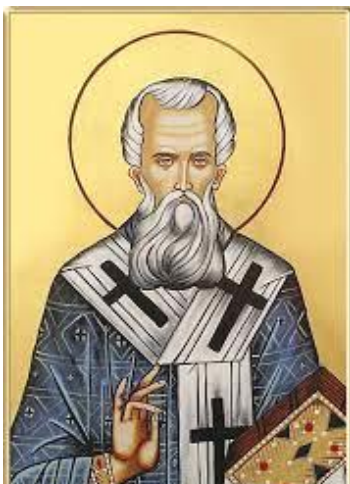

CUVÂNTAREA A PATRA DESPRE DUMNEZEU

Sfântul Ierarh Grigorie
Teologul, icoană

Dumnezeirea nu poate fi exprimată cu vreun nume. Și lucrul acesta îl arată nu numai raționamentele noastre, ci, după cât se pare, l-au arătat și cei mai înțelepți și mai vechi dintre evrei. Căci cei care au cinstit Dumnezeirea cu caractere proprii și care nu au suportat ca un lucru care este mai prejos de Dumnezeu să fie scris cu aceleași litere cu care se scrie cuvântul „Dumnezeu”, gândind ei că Dumnezeirea nu trebuie să aibă comuniune cu cele ale noastre chiar nici până într-aceasta, când ar fi primit ei să arate, cu un cuvânt care se destramă, natura aceea nepieritoare și cu caracterul ei absolut propriu? Căci nici nu a respirat cineva cândva întreg aerul, nici ființa lui Dumnezeu nu a fost în stare fie s-o conceapă cu desăvârșire vreo minte, fie s-o încapă vreo vorbă. Ci din lucrurile care-L înconjoară, înjghebând noi o închipuire întunecoasă de ceea ce este El în sine, întruchipăm câte o imagine neguroasă și slabă și din fiecare lucru o alta. Și teologul cel mai de seamă pentru noi, nu este acela care a descoperit totul, căci lanțul acesta al rațiunii

noastre nici nu poate să cuprindă totul acesta, ci este acela care ar avea o putere de închipuire mai mare ca altul și ar putea să adune mai mult în sine chipul Adevărului, sau proiecția umbrei Lui, sau oricum vom mai numi noi aceasta. Așadar, atât cât stă în putința noastră de înțelegere, „Cel ce este” și „Dumnezeu” sunt mai mult oarecum denumiri ale substanței lui Dumnezeu și dintre aceste două denumiri mai ales denumirea de „Cel ce este”, nu numai pentru aceea că Dumnezeu, când a stat de vorbă cu Moisi pe munte și când a fost întrebat despre nume, anume care este numele Lui, S-a numit pe Sine așa, poruncind să spună poporului: „Cel ce este m-a trimis pe mine”, dar și pentru aceea că găsim acest nume mai propriu Lui.

Căci denumirea lui Dumnezeu, chiar dacă etimologic a fost derivată de cei ingenioși de la „a alerga”, sau de la „a arde”, din cauză că Dumnezeu este în continuă mișcare și pentru că mistuie stările rele, căci de aici se numește și foc mistuitor, ea este totuși una din denumirile date în legătură cu ceva, și nu în chip absolut, cum este și denumirea „Domnul”, care și ea este spusă ca o denumire a lui Dumnezeu. Căci „Eu sunt, zice, Domnul Dumnezeul tău, acesta este numele Meu” și „Domnul este numele Lui”. Noi însă cercetăm natura care își are existența în sine și neunită cu altceva, iar existența este proprie lui Dumnezeu și întreagă, nemărginită și neseparată, nici de ceva care să fi existat mai înainte de ea, nici de ceva care să fi existat după ea, căci nu era, sau va avea să fie.

În ce privește celelalte denumiri ale lui Dumnezeu, unele sunt limpede denumiri ale puterii Lui, iar altele sunt denumiri ale iconomiei Lui, iconomie care și ea este îndoită, una mai presus de corp, iar alta în

corp, cum este denumirea de Atotstăpânitor și Rege, fie al slavei, fie al veacurilor, fie al puterilor, fie al celui iubit, fie al celor care împărătesc și Domnul, fie Savaot, adică al oștirilor, fie al puterilor, fie al domniilor: aceste denumiri sunt limpede denumiri ale puterii Lui. Apoi denumirile Dumnezeu fie al mântuirii, fie al pedepselor, fie al păcii, fie al dreptății, fie al lui Avraam, și al lui Isaac, și al lui Iacov și al întregului Israel duhovnicesc și care vede pe Dumnezeu: acestea însă sunt denumiri ale iconomiei Lui. Căci de vreme ce suntem conduși de aceste trei lucruri, și de teama de pedeapsă, și de nădejdea mântuirii, și pe lângă aceasta și de nădejdea slavei și de îndeletnicirea cu virtuțile, din care izvorăsc acestea, numele pedepselor conduce teama, cel al mântuirilor speranța, iar cel al virtuților îndeletnicirea, pentru ca purtând parcă pe Dumnezeu în sine, cel care izbutește să aibă ceva din acestea, să se grăbească mai mult către desăvârșire și către familiaritatea cu Dumnezeu pe care o dau virtuțile.